

AdviesNota

Afdeling: Bedrijfsvoering		Adviseur: W. Gerritsen	Code: WG535	OPENBAAR			
Medeadviseur(s): M. Bosman				Datum: 25 januari 2013	Regnr.: BW13.0015/WG		
Portefeuille(s): Financien		Portefeuillehouder(s): J.A.C.M. Elbers		Paraaf manager: LSC			
Onderwerp: Financieel onderhandelaarsakkoord Rijk/VNG/IPO/Unie van Waterschappen				Budgetnummer in afdelingsplan: Alle			
Procedure	Administratief	status	datum	Bestuurlijk	status¹	datum	Burgerparticipatie²
	☐ MT ☐ Ondernemingsraad ☐			☐ Burgemeester ☒ B&W t.b. 29-01-2013 ☒ Gemeenteraad t.k.n.			
Besluiten om:							
1. Akkoord te gaan met het op 18 januari 2013 bereikte onderhandelaarsakkoord							
GEMEENTESECRETARIS							
Datum:				Paraaf voor akkoord:			
COLLEGEBEHANDELING							
Dagmap d.d.:		Akkoord	Bespreken				
N.E. Joosten (burg)							
F.L.J. Bruning							
J.A.C.M. Elbers							
H. Beelen							
G.J. Verver-Drenth							
Status		☐ A-stuk	☐ B-stuk	Datum besluit: 29 januari 2013			
BESLUIT COLLEGE:							
Conform advies. Onder voorbehoud zie adviesraad.							
Gemeentesecretaris							

¹ t.k.n. = ter kennisname | t.a. = ter advisering | t.b. = ter besluitvorming

² Argumentatie invullen bij kopje Communicatie en burgerparticipatie

Gemeente Brummen

Aan burgemeester en wethouders

Adviesnota

Reg.nr.: BW13.0015/WG

Portefeuille: Financien

Brummen, 25 januari 2013

Onderwerp: Financieel onderhandelaarsakkoord Rijk/VNG/IPO/Unie van Waterschappen

Inleiding

Op 18 januari 2013 is er een **onderhandelaarsakkoord** bereikt tussen VNG/IPO/Unie van Waterschappen en een Kabinetsdelegatie **over een drietal deelterreinen** van de financiën van de decentrale overheden in deze kabinetsperiode. Het akkoord betreft de volgende deelterreinen:

1. Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF);
2. Schatkistbankieren en
3. BTW compensatiefonds.

In het Regeerakkoord van het kabinet Rutte II komt een groot aantal onderwerpen voor dat gevolgen heeft voor de financiële positie van de Nederlandse gemeenten. Via een bijzondere ledenbrief van 8 november 2012 heeft de VNG een poging gewaagd om de gevolgen van de diverse maatregelen in beeld te brengen en concreet te maken. Op basis van deze ledenbrief bent u via de informatie nota van 10 januari 2013 (nr. BW12.0336/WG) geïnformeerd over de mogelijke gevolgen voor onze gemeente.

Nogmaals: Het onderhandelaarsakkoord gaat maar over een beperkt aantal onderwerpen. Maatregelen zoals de herstructurering van de AWBZ, de decentralisatie van de Jeugdzorg en de Wet Sociale Werkvoorziening staan los van het bereikte onderhandelaarsakkoord.

De VNG legt dit akkoord nu voor aan de leden met het verzoek om uiterlijk 31 januari aanstaande aan te geven of met het akkoord kan worden ingestemd. De reactietermijn is kort in verband met allerlei wetgevingsprocessen die in gang moeten worden gezet.

Van de kant van het Rijk is aangegeven dat het akkoord verder niet onderhandelbaar is. Vandaar dat de VNG van haar leden ook alleen een reactie vraagt in de zin van instemmen of niet instemmen met het akkoord als geheel.

Juist omdat het onderhandelaarsakkoord maar over een beperkt aantal onderwerpen gaat, gaan er in den lande al stemmen op om niet in te stemmen met het akkoord. Had de VNG wel een onderhandelaarsakkoord moeten sluiten voor een beperkt aantal onderwerpen? Ook wil de Tweede Kamer op korte termijn een debat over het akkoord houden. De initiatiefnemers voor het debat maken zich namelijk zorgen over de cumulatie van effecten. Daarbij wordt bedoeld de optelsom van onder meer de – financiële – gevolgen van dit onderhandelaarsakkoord met de efficiencykortingen die worden doorgevoerd bij de decentralisaties werk, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning naar gemeenten.

In dit advies wordt verder niet ingegaan op de vraag of het verstandig/wenselijk was dat de VNG een principeakkoord op een aantal deelterreinen heeft gesloten, zonder een beeld te hebben van de effecten op andere deelterreinen. Wel wordt in het advies een inhoudelijk inzicht gegeven in het akkoord dat nu is bereikt met daarbij een indicatie wat dit betekent voor de Brummense financiën.

Argumenten

- 1.1 Het onderhandelaarsakkoord is minder negatief voor de gemeenten dan de oorspronkelijke plannen in het Regeerakkoord.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF)

Bedoeling van de wet

Volgens de Europese Unie mogen de lidstaten met hun begrotingstekort de 3% niet overschrijden. Dit begrotingstekort wordt berekend op basis van het kasstelsel. Dus wat wordt er ontvangen en uitgegeven.

Zodra de wet Hof van kracht gaat worden, worden ontvangsten en uitgaven van gemeenten, provincies en waterschappen samengeteld en mogen deze gezamenlijk niet boven hun aandeel in het begrotingstekort uitkomen. In de wet worden nadere regels gesteld wat het aandeel van decentrale overheden in het tekort mag zijn en hoe dit aandeel zich mag ontwikkelen.

De ambitie in het Regeerakkoord

Herstel van de overheidsfinanciën vergt dat het EMU saldo ten minste een dalende trend laat zien. Ook de regels uit Brussel schrijven voor dat het EMU tekort daalt, zodat op termijn evenwicht op de begroting wordt bereikt. Het regeerakkoord is erop gericht deze dalende trend in te zetten. De doorrekening van het regeerakkoord volgend, zorgt dat akkoord ervoor dat het tekort van de medeoverheden gedurende deze kabinetsperiode in geleidelijke stappen daalt naar 0,2% BBP in 2017.

	2013	2014	2015	2016	2017
Aandeel medeoverheden in het tekort in % BBP	-0.5	-0.3	-0.3	-0.2	-0.2

In het wetsontwerp is ook een sanctie opgenomen voor de situatie waarin de gezamenlijke gemeenten op realisatiebasis niet voldoen aan de collectieve norm die wordt opgelegd. In dat geval kan er uiteindelijk een korting op de gemeentefondsuitkering worden toegepast.

Het onderhandelaarsakkoord

Het Kabinet heeft er begrip voor dat de medeoverheden, ook vanuit wettelijke taken, ruimte moeten hebben voor het doen van investeringen, met inachtneming van een gematigde lastenontwikkeling. Daarom wordt voor de duur van de huidige Kabinetsperiode het aandeel van de medeoverheden vastgesteld zoals in de tabel hieronder is aangegeven:

	2013	2014	2015	2016	2017
Aandeel medeoverheden in het tekort in % BBP	-0.5	-0.5	-0.5	(-0.4)	(-0.3)

De wet regelt bevat ook procedureafspraken voor situaties waarin die norm dreigt te worden overschreden, dan wel wordt overschreden. Als er sprake is van (dreigende) overschrijding wordt in het bestuurlijk overleg besloten welke maatregelen moeten worden genomen om de overschrijding te voorkomen of in latere jaren goed te maken. Leiden deze maatregelen niet tot een daling van het tekort, dan kan het Kabinet nog steeds een korting op de gemeentefondsuitkering toepassen.

In het onderhandelaars akkoord is nu afgesproken dat een dergelijke korting in ieder geval in deze Kabinetsperiode niet zal worden toegepast.

Effect voor Brummen en samenvattend advies

Vooropgesteld dat we in Brummen niet zitten te wachten op rijksmaatregelen die kunnen ingrijpen in de gemeentelijke beleidsafwegingen rond de omvang en het moment van investeren, hebben we wel te maken met de uitwerking van het Regeerakkoord.

Uitgaande van het onderhandelaarsakkoord wordt de wet onverkort ingevoerd, ook al is er de komende jaren iets meer lucht om te investeren, omdat het tekortaandeel van 0,5% nu geldt voor de periode 2013 t/m 2015 en pas daarna zal dalen. De sancties als medeoverheden de tekortnorm overschrijden blijft overeind, ook al is afgesproken dat er deze kabinetsperiode geen sancties worden opgelegd.

Samenvattend hebben de maatregelen voor Brummen geen of beperkte gevolgen, ook gezien ons beperkte investeringsvolume in de komende jaren. Daarom kan akkoord worden gegaan met dit deel van het onderhandelingsresultaat.

Omdat er geen zicht is op hoe een en ander zich de komende jaren landelijk zal ontwikkelen blijft er op termijn een risico richting de gemeentefondsuitkering, maar dat is pas na afloop van de huidige Kabinetsperiode.

Schatkistbankieren

De ambitie in het Regeerakkoord

In het regeerakkoord is het verplicht schatkistbankieren bij de rijksoverheid zonder leenfaciliteit voor gemeenten opgenomen. Doel is het verlagen van de EMU-schuld (het financieringstekort) van Nederland en het verminderen van de risico's van uitzettingen van overtollige middelen door decentrale overheden.

Vorderingen van gemeenten en schulden van het Rijk worden bij berekening van de nationale EMU-schuld tegen elkaar weggestreept.

Gevolg van de introductie van deze regeling is dat gemeenten niet meer kunnen kiezen waar ze hun tijdelijk overtollige middelen stallen. Per bankrelatie van een gemeente komen er twee bankrekeningen bij: een tegenrekening bij die bank voor het schatkistbankieren en een bankrekening bij het agentschap van het ministerie van Financiën. Elke dag opnieuw worden aan het eind van de dag de overschotten per bank afgeroomd en dan de volgende dag weer teruggestort. Dus meer administratieve handelingen en waarschijnlijk ook meer bankkosten waarvoor geen compensatie door het Rijk wordt gegeven. Verder wordt verwacht dat de rentevergoeding die het Rijk geeft ook lager zal zijn dan elders op de geldmarkt. Ook dit nadeel wordt niet gecompenseerd.

Het onderhandelaarsakkoord

Het kabinet dient een aangepast wetsvoorstel in bij de kamer. Daarbij is aan een aantal punten van de medeoverheden tegemoetgekomen.

Op aandringen van de medeoverheden kan er ook onderling worden geleend, naast het verplicht schatkistbankieren. Onder voorwaarden kunnen openbare lichamen dus aan elkaar lenen. Die voorwaarden zien erop dat het lenen alleen gebeurt binnen de collectieve sector, zodat dit ook leidt tot consolidatie van de schuld op rijksniveau. Leningen worden geregistreerd bij het CBS en partijen mogen niet inlenen om uit te lenen.

Natuurlijk mag het onderling lenen niet in strijd zijn met de overige (EU) wet- en regelgeving en mogen partijen geen leningen verstrekken aan openbare lichamen waarmee een toezichtrelatie bestaat. Tegoe-den die niet onderling worden uitgeleend, moeten worden gebracht in de schatkist of kunnen worden gebruikt voor schuldaflossing.

Medeoverheden accepteren dat alle partijen voor het schatkistbankieren worden ingeregeld, ook die partijen die momenteel bruto weinig tot geen overtollige middelen hebben, zoals waterschappen en veel gemeenten. Daarbij heeft het kabinet er oog voor dat de administratieve lasten met name ook voor deze partijen zoveel mogelijk worden beperkt. Zo wordt een drempelbedrag voor bruto overtollige middelen geïntroduceerd. Zolang de bruto overtollige middelen 0,75% van het begrotingstotaal (met een minimum per medeoverheid van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen) niet overschrijden, hoeft niet in de schatkist te worden gestort maar mag dit bedrag worden aangehouden op een rekening-courant of op een direct opvraagbare spaarrekening.

Het Kabinet heeft er kennis van genomen van de medeoverheden het principe van schatkistbankieren niet steunen, maar zij accepteren het op deze manier aangepaste wetsvoorstel dat voor behandeling naar de Kamer wordt gezonden. Verder wordt in gezamenlijkheid gewerkt aan een voor alle partijen soepele invoeren van het verplicht schatkistbankieren voor het einde van 2013.

Effect voor Brummen en samenvattend advies

Zoals in de informatienota rond de maatregelen Regeerakkoord (van 10-01-2013) al is gezegd heeft de gemeente Brummen geen structurele tegoeden bij de banken uitstaan. Algemeen kan worden gesteld dat gemeenten met een klein eigen vermogen minder saldi bij bankinstellingen hebben. Ook incidenteel staan we vaker, "in het rood" dan dat we substantiële tegoeden hebben bij een bankinstelling. Bij investeringen en dus financieringsbehoeftes sluiten we niet vroegtijdig een lening af en hebben we daardoor ook niet tijdelijk veel geld op de bank staan. We financieren relatief veel op korte termijn, totdat het tekort te hoog wordt en of het (rente) risico te hoog wordt. Door een gunstige Rekening Courant- overeenkomst bij de BNG met een kleine opslag over gelimiteerd rood staan, kunnen we voordelig financieren. Door de door ons momenteel toegepaste financieringsstrategie ondervinden wij in de praktijk dus geen (nadelige) gevolgen van het schatkistbankieren. Zeker niet nu er een drempelbedrag wordt geïntroduceerd.

Ook voor het schatkistbankieren geldt dat we in Brummen niet zitten te wachten op deze rijksmaatregelen. Maar gezien het feit dat er geen effecten voor de gemeente worden verwacht, kan akkoord worden gegaan met dit deel van het onderhandelingsakkoord.

BTW compensatiefonds (BCF)

De ambitie in het Regeerakkoord

Uit de evaluatie van het BCF is geconcludeerd dat de doelstelling van de introductie van het fonds niet is gehaald en daarom in de praktijk vanaf 2014 wordt afgeschaft. De formele afschaffing van het BCF was voorzien per 1 januari 2015. De middelen uit dit fonds zullen weer aan het gemeentefonds worden toegevoegd om gemeenten te compenseren voor de kostenstijgingen die optreden omdat de Btw niet meer kan worden gedeclareerd. Vooruitlopend op deze overheveling heeft het Rijk geconstateerd dat de groei van het btw compensatiefonds groter is geweest dan de korting op het gemeentefonds van waaruit het compensatiefonds is ontstaan. Argument voor het Rijk om vanaf 2015 een korting op het gemeentefonds/provinciefonds toe te passen van € 510 miljoen.

Praktisch betekende de afschaffing dat vanaf het kalenderjaar 2014 geen btw meer kan worden gedeclareerd. Wel zal het Rijk in 2014 nog de declaraties over 2013 uitbetalen (kasstelsel), waardoor er op Rijksniveau geen ruimte is om in 2014 het gemeentefonds te vergroten. Dat gebeurt pas vanaf 2015, onder inhouding van de hierboven genoemde € 510 miljoen. Gemeenten hebben daardoor in 2014 al wel weer de kosten van de Btw maar nog niet de compensatie. Deze komt pas vanaf 2015.

Jaarlijks declareren gemeenten ca. € 2,5 miljard aan Btw. In Brummen gaat het jaarlijks om rond de € 2,1 miljoen aan Btw. over investeringen en exploitatie-uitgaven. Als het Rijk niet met een oplossing komt zou komen ontstaat er voor Brummen een eenmalig groot nadeel van rond € 1.7 miljoen in de exploitatiebegroting 2014.

Het onderhandelaarsakkoord

Gelet op de grote bezwaren die de medeoverheden hebben tegen het afschaffen van het BTW compensatiefonds (het BCF) is het kabinet bereid hiervan af te zien. De medeoverheden accepteren wel dat de ingeboekte korting van in totaal € 550 miljoen euro wordt gehandhaafd. Verder accepteren de decentrale overheden ook dat het voor het BTW compensatiefonds jaarlijks beschikbare budget wordt gemaximeerd.

Als maximale omvang van het BCF met ingang van 2015 geldt de raming 2014 zoals opgenomen in de rijksbegroting 2013. Met ingang van 2015 wordt de ontwikkeling van het BCF gekoppeld aan de accrespercentages zoals deze volgen uit de normeringssystematiek die bij het gemeentefonds wordt toegepast.

Wanneer de declaraties het gebudgetteerde BCF onderschrijden, wordt de onderschrijding toegevoegd aan het GF/PF. Omgekeerd gaat hetzelfde gelden bij een overschrijding. Deze wordt dan weer uit het GF/PF gehaald.

Effect voor Brummen en samenvattend advies

In de informatie nota rond de maatregelen Regeerakkoord is, uitgaande van de "vuistregel", gesteld dat de uitname van het gemeentefonds voor Brummen een structureel nadeel zou opleveren van rond de € 510.000. Op basis van de nieuwste berichten kan dit bedrag worden bijgesteld tot ca € 484.000 vanaf 2015. Een iets kleiner nadeel.

Een groter voordeel is het vervallen van het eenmalige "gat" van ongeveer € 1,7 miljoen, dat er bij afschaffing van het BCF in 2014 zou vallen. Verder betekent het niet afschaffen dat er ook administratief niets zal veranderen. Begrotingen, administraties, contracten en gemeenschappelijke regelingen hoeven nu niet aangepast te worden. Een niet te onderschatten voordeel.

Wel is het zo, dat er een "open eind" bij de decentrale overheden wordt gelegd, nu de omvang van het BCF wordt gemaximeerd. Qua werking min of meer te vergelijken met het landelijke maximale stijgingspercentage bij de OZB.

Alles overziende zijn de voordelen groter dan de nadelen en kan akkoord worden gegaan met dit deel van het onderhandelaarsakkoord.

Kanttekeningen

Nvt.

Advies adviesorganen

Nvt.

Communicatie en burgerparticipatie

Nvt.

Financiële toelichting

Nvt.

Juridische grondslag

Nvt.

Inkoop en aanbesteding

Nvt.

Uitvoering

Nvt.

Bijlage(n) ter informatie

1. Onderhandelaarsakkoord VNG dd 21-01-2013 (nr. RD.0050), inclusief conclusies bestuurlijk overleg dd. 18-01-2013 (kenmerk 13.000583)
2. Reactieformulier onderhandelaarsakkoord (kenmerk BB/U201300112)